“Hem documentat l’hàbitat d’època romana a alta muntanya per primer cop”

Entrevista a Josep Maria Palet i Hèctor Orengo, membres del GIAP “Hem documentat l’hàbitat d’època romana a alta muntanya per primer cop” Parlem amb Josep Maria Palet (ICAC) i Hèctor Orengo (Geolab, adscrit a l’ICAC), membres del GIAP (Grup d’Investigació en Arqueologia del Paisatge) de l’Institut. Acaben de tornar d’una campanya a la capçalera del riu Ter (valls de Núria i de Coma de Vaca). La troballa principal ha sigut una cabana d’època romana a 2.100 metres d’alçada i amb una presència extraordinària de ceràmica. La campanya forma part del projecte de recerca més ample de R+D finançat pel Ministeri de Ciència i Innovació“InterAmbAr”. La cabana que heu trobat aquest estiu és extraordinària. Sí, perquè és una cabana romana amb molt material ceràmic, o sigui, un espai d’hàbitat. Fins ara havíem trobat restes d’activitats productives (tancats ramaders, forns metal•lúrgics i de pega, etc.). La novetat, doncs, és que hem passat de documentar explotacions econòmiques a documentar l’ocupació humana, l’hàbitat a l’alta muntanya. Parleu-nos d’aquesta cabana. És un espai gran, d’uns 25 m^2, situat a Coma de Vaca, a uns 2.150 metres. S’ha de tractar d’un assentament d’estiu, estacional però estable. Hi ha prou material ceràmic per pensar que hi havia instal•lat un grup gran. La quantitat de ceràmica és comparable a la que es troba en un jaciment de plana! La cabana està en en lloc abrupte? No, és al peudemont, a peu de tartera, i sobresurt del fons de la vall perquè és a la cresta d’un front morrènic, o sigui que ni l’erosió ni la sedimentació no l’han afectat. L’emplaçament, doncs, ha sigut essencial perquè es conservés. A més, és un lloc propici per construir-hi, perquè permet aprofitar els blocs de la tartera. És una de les 317 estructures que vau detectar l’any passat? Sí, i de fet aquest any es tractava de fer sondejos de diagnòstic en quatre punts prospectats l’any passat: dos a la vall de Núria i dos a la vall de Coma de Vaca. Quins resultats han donat? Positius, interessants! No hem punxat! En tots quatre casos hem documentat seqüència estratigràfica, amb material ceràmic i orgànic que

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

ens permetrà datar un cop es facin les anàlisis del carboni 14. Però la cabana ja l'heu datat. Sí, perquè hi ha tanta quantitat de ceràmica romana que podem afirmar que és del segle II-III dC. Hi hem trobat ceràmica del nord d'Àfrica, grolleres, sigil•lada... En canvi als altres jaciments la ceràmica és de tradició molt local i fins i tot de tradició prehistòrica, i per això mateix és de mal datar: podria ser des del neolític final fins a l'època visigòtica! Gent vivint a 2.150 metres fa quasi 2.000 anys... Per què? La justificació de la presència humana a aquesta altitud pot ser per dues raons. La primera: una activitat ramadera especialitzada. En aquest cas podria ser una formatgeria. Ens ho fan pensar els ossos d'ovicàprids i els fragments ceràmics amb formes estranyes que hem trobat. No són plats ni cassoles: més aviat semblen motllos per a formatges. I l'altra possible raó? No podem descartar la mineria. A part de la tradició local del ferro, és un lloc on s'hi poden trobar vetes d'altres minerals. Parlem de mineria, no d'explotació metal•lúrgica, perquè no hem trobat forns ni escòries en cap de les dues valls. Amb quina metodologia heu treballat? La metodologia que hem fet servir per al registre gràfic de les intervencions és un aspecte que s'ha de destacar! Hem combinat els punts topogràfics d'alta definició espacial amb metodologies fotogramètriques. És a dir, que a partir de fotos extraiem l'aixecament topogràfic, el dibuix planimètric de les estructures i fem el seguiment en 3D dels sondejos. En sou pioners? Som els primers que utilitzem aquesta metodologia per reconstruir el procés d'excavació, és a dir, per documentar el registre arqueològic. Si el GIAP vol fer recerca de referència ha d'innovar en tots els fronts, també en el metodològic! En el context de l'alta muntanya una tècnica així, ràpida, econòmica i eficaç, és imprescindible. Si ho haguéssim de dibuixar tot ens faltarien mans i dies! Aquesta recerca, subvencionada pel Ministeri de Ciència i Innovació, és de tres anys. Sou al segon. És un termini d'execució molt curt, estressant! Aquesta campanya l'hem fet 9 persones en 15 dies, i hem extret molta informació. A més dels quatre sectors excavats, hem prospectat i hem trobat més estructures, que sumades a les detectades l'any passat, ja en són unes 350 en aquestes valls de la capçalera del riu Ter. Deunidó! Ah, i hem de tenir en compte que hem partit de zero. Fa uns anys el Pirineu català era un terreny arqueològicament verge, i en deu anys que fa que l'estudiem (a part de nosaltres, també des de la UAB i la Universitat de Tolosa) hem avançat molt, sobretot comparat amb el temps que fa que s'estudia la plana! Conegut el Pirineu català, quin serà el futur del GIAP? Potser el que haurem de fer és anar baixant de cota, per conèixer

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

dinàmiques més locals. D'altra banda, el Pirineu aragonès encara s'ha d'estudiar molt. També volem aplicar la nostra metodologia a serralades litorals o prelitorals, com el Montseny, on ara treballa un altre membre del GIAP, l'Arnau Garcia. No pareu. Sí, però tota aquesta feina pionera i d'excel•lència s'ha de veure recompensada amb suport a la recerca. És a dir, amb finançament i una política de personal que reforci el grup. Crec que l'ICAC ha de treballar perquè els becaris postdoctorals que ha format i que ara són fora els pugui recuperar. Entrevista feta per Carme Badia – Juliol del 2011

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)